

ہاوسہر گبر کی

سومبولی خوشہ ویستی
شیلانہی و ہناداریہ

ٹارام نبی محمود

منتدی اقرأ الثقافي

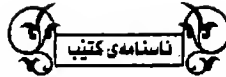
بہ کام جاب
۲۰۱۲ھ

www.igra.afilamontada.com

منتدى اقرأ الثقافي

www.iqra.ahlamontada.com

- ناو: ھاۋسەرگىرى - سومبولى خۇشەۋىستى و ھىلانەى و دھادارېيە
 بابەت: كۆمەلايەتى.
 نوسەر: ئارام نىسى محمود
 وەرگىر:
 پىنداچونەۋە: م. جەسەنى شە قلاۋە
 كارى كۆمپيوتەر: نوسىنگەى MOM ۲۶۴۸۹۰۷ / N.
 پاك نوسكردن: نوسەر.
 چاپخانى: بۇز ھەلات
 چاپ: يەكەم ۲۰۱۲.
 تىرازۇ: ۱۰۰۰ دانە.
 ژماردى بەرھەم: ۱۱۲ -
 نرخ: ۱۰۰۰ دىنار.
 بۇ: فرۇشتىن و بلاۋگىردنەۋە: M / ۰۷۵۰۱۶۷۱۳۹۴.
 بۇ: ھونەركارى و چاپكردن: M / ۰۷۵۰۱۱۸۱۹۱۹.
 مافى چاپ: ياسايسى ھەموو شىۋازىكى پارىزراۋە.

لە بەرئەۋەراپەتى كىشتى خىتەنخانىە كىشتىبەكان ژمارەسى سپارەنى (۲۸) نى سالى (۱۰۱۲) نى پىدراۋە.

هاوسه ارگیری
سومبولی خو شه ویستی و
هیلانه ی وه فادارییه

ئارام نبی محمود

یه که م چاپ

۱۴۳۳ هـ - ۲۰۱۲ ز

• بېشكەشە:

بهو مروڤه‌ي رېنيشانده‌ري ژيانمه، به دايكي
كوچكردووم دايه نه‌خشين، به خانه‌واده
خوشه‌ويسته‌كه‌م، به هه‌موو نه‌وانه‌ي كه بوونه‌ته
به‌شيك له يادگاري و بيره‌وه‌رييه‌كانم، به هه‌موو
لاويك كه نيازى هاوسەرگيري هه‌بيت به
مه‌به‌ستي دوور بوون له گونا، به هه‌موو ژن و
ميرديكي به‌خته‌وه‌ر، بهو كه‌سانه‌ي يارمه‌تيان
دام و هانده‌رم بوون.

• بېشه کی

سوپاس و ستایشی بی هه ژمار بو
په روه رد گاری مه زنی بی هاوتای جیهانیان،
دروود و سلاوی خوا برژیته سهر خوشه ویستمان
و کوټا پیغه مبه ر موحه ممه در ﷺ وه گشت
شوینکه وتووانی هه تا روژی دوايي.

سوپاس بو خوا که ئهم دهرفه تهی بو
ره خساندم بو ئاماده کردن و نووسینی ئهم
نامیلکه یه، تا کو له و ریگه یه وه ئاماژه به بابته یکی
گرنګ و کاریګه ر و هه ستیار بکه م که ئه ویش
پروسه ی هاوسه ر گیری یه، بو ئه وه ی هه موو
لاوئکی موسلمان تیبګات و بزانییت که
هاوسه ر گیری چیه؟ ئامانج له به ئه نجام
گه یاندنی هاوسه ر گیری چیه؟ کی
هه لده بزیرین وه کو هاوسه ری ژین و ژیانمان؟

ئەوێ لەو نامیلکە یە ئاماژە ی بۆ کراوە
سەرەتایە کە بۆ چوونە ناو ژیانێ هاوسەر گیری،
تا کو هانی کوران و کچانمان بدریت بۆ ئەوێ
بە سەر کە وتووێی بچنە ناو پرۆسە کە و
بە سەر کە وتووێی ئەنجامی بدن إنشاالله.

پرۆسە ی هاوسەر گیری یە کێکە لە گرن گترین
و دیارترین رووداو لە ژیانێ هەموو مروۆفیکدا،
هەنگاوێکە هەموو ژیانێ مروۆف دیاریدە کات و
دەبێتە ناسنامە ی، ئە گەر ئەو هەنگاوە ژیرانە و
سەر کە وتوو بوو ئەو ژیانێکی بە ختەوەر و
خیزانیکی سەر کە وتوو پیکەو دەنێن، ئە گەر وا
نەبوو دەبێت تا کو تایێ ژیانێان باجی ئەو
هەلە یە بدن.

بۆ یە زۆر گرن گە هەموو کچ و کورێک زۆر
ژیرانە و بە بەرچاو روونیەو ئەو هەنگاوە بنێن و

کاری جددی بو بکهن، به کاریکی بچوک و
سۆزداری سهیری نه کهن و له ژیر کاریگه‌ری
هه‌لچوونپکی کاتیدا خویمان نه‌خه‌نه ناو
ته‌نگه‌ژهی گیشه‌خیزانی و کومه‌لایه‌تیه‌کانه‌وه.

خوای گه‌وره ده‌فه‌رموویت: ﴿وَمِنْ ءَايَاتِهِۦ اَنْ

خَلَقَ لَكُمْ مِنْ اَنْفُسِكُمْ اَزْوَاجًا لِّتَسْكُنُوْا اِلَيْهَا

وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةًۢۚ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ

لَاٰیٰتٍ لِّقَوْمٍ يَّتَفَكَّرُوْنَ ﴿٢٨﴾ الروم

وائه: به‌لگه‌یه‌کی دیکه‌ی گه‌وره‌یی خوا
ئه‌وه‌یه‌که هه‌ر له‌خۆتان هاوسه‌ری بو
دروستکردوون بو ئه‌وه‌ی ببن به‌شوینی ئارامی
بوۆتان و له‌نیوانتاندا خوشه‌ویستی و سۆز و
میهره‌بانی فه‌راهه‌مه‌یناوه، به‌راستی ئاله و

دیاردانه دا نیشانه و به لگه هه یه بو که سانیک که
بیرده که نه وه و تی ده فکرن.

خوای گه وره له و ئایه ته پیروژه دا جهخت له سه ر
خوشه ویستی و میهره بانی ده کاته وه له نیوان هاوسه ران
تا کو له ژیانیان ره چاوی یه کسانی و دادوهری له گهل
یه کتردا بکه ن و خیزانیکی پر باوهر و له خوا ترسان پیک
بهینن.

هاوسه رگیری په یوه نندییه کی گرنگی نیوان
مروقه کانه، گرنگیدان بهم په یوه نندییه له گشت
قوناغه کانیدا پیویسته چ له کاتی ده ستنیشان کردندا
بی، یان له کاتی ماره کردن، یان له کاتی ده ستگیرانیدا،
یان له کاتی گواستنه وه.

له خوای گه وره داواکارم ته قوامان پی به خشیت و
له دینه که ی شاره زمان بکات و ئیخلاص بخاته دل و
دهروونمان .

نارام نبی محمود

۱۴ رمضان ۱۴۳۱ / ۸ / ۲۰۱۰

نَبَلَه بَشْن لَه مانا کی هاوسەر گیری

ئەمرۆ کە شارستانیەت پەرە ی سەندوو و
بە گشتی خەلک پێشکەوتوو، زۆربە ی
مەفھومەکان گۆراون ھەر کارێک مەفھومیکی
بنەرەتی تازە ی خو ی ھەیە، بێگومان ھەر
یەکیکمان مەفھومیکی تایبەت بە خو مان ھەیە
دەربارە ی هاوسەر گیری، بە لام ئیمە ی موسلمان
بو ئەو ی تەواو لە مانا و مەبەستی هاوسەر گیری
بگەین دەبێت بگەرێنەو و بو ئایینی پیروزی
ئیسلام و بزانی ئایینی پیروزی ئیسلام چ
تێروانییک و مەفھومیکی ھەیە دەربارە ی
پروسی هاوسەر گیری.

مەفھومی (تێگە یشتنی) بنەرەتی
هاوسەر گیری لە ئیسلامدا کۆن و نو ی بو نییە،

مهفهومی ئیسلام لهم مهسهلهیهدا له
مهفهومهکانی تری دونیایی جیاوازه چونکه
مهسهلهی هاوسەر گیری له قورئان وەر گیراوه
قورئانیش ئەو یاسا و بەرنامە خواپیهیه که بۆ
ئادهمیزاد دایرشتوو.

ئەوێش بزانه یاسا و بەرنامە ی ئیسلام وشە و
واتای لەلایەن خواوە هاتوو وەکو قورئانی پیرۆز،
یان تەنھا واتای لەلایەن خواوە هاتوو و
پێغەمبەر (ﷺ) بەزمانە شیرینەکی خۆی
وشە ی بۆ داناو وەکو حەدیس، بەلگەشم ئەو
ئایەتە پیرۆزە ی خۆی گەورەیه که دەفەرمووئیت:
[وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ * إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ
(النجم / ۳-۴).]

پێغەمبەر (ﷺ) لەخۆیەوه هیچ نالی، هەرچی
بیلی هەر لەلای خواوە پێی راگەیاندراو.

که‌وا بوو یاسای ئیسلام له هه‌موو بواریکه‌وه له
دوو سه‌رچاوه هه‌لینجراوه، جا هه‌ر که‌سیک له‌و
دوو سه‌رچاوه‌یه ئاو بخواته‌وه هه‌ر گیز گومرا
نابی.

پروسه‌ی هاوسەر گیری له روانگه‌ی قورئانه‌وه
واته: دروستکردنی ژیان و پیکه‌وه‌نانی خیزان و
خۆشه‌ویستی و خزمایه‌تی و گرێدانی هه‌موو
ئه‌ندامانی کۆمه‌لگه و خیزانه‌کان له‌سه‌ر بنه‌مای
گریبه‌ستیکی پیروژ و درێژه‌دان به‌ کاروانی
ژیان و پیکه‌وه‌نانی مال^۶ و مندا^۷ و
په‌روه‌رده‌کردنیان به‌شیوه‌یه‌ک که ئه‌و مندا^۸ له
له‌ داها‌توودا ببنه‌ که‌سیکی چاک و چالاک و
لیه‌اتوو بو کۆمه‌ل^۹ و مرو‌قایه‌تی.

به‌ ئه‌نجام گه‌یانندی پروسه‌ی هاوسەر گیری
واجبه‌ بو که‌سیک توانای دارایی و جه‌سته‌یی

هه‌بیٲ و گومانی نه‌بیٲ له‌وه‌ی که ناتوانیٲ
خو‌ی له‌ حه‌رام بیاریزیٲ، له‌و حاله‌ته‌دا واجبه
ئه‌وه‌ که‌سه‌ ژن به‌ینی یان شوو بکات
به‌یچه‌وانه‌وه‌ گونا‌ه‌بار ده‌بیٲ.

خوای گه‌وره‌ ده‌فه‌رمووٲ: ﴿وَأَنْكِحُوا الْأَيْمَىٰ
مِنْكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ ۚ إِنَّ
يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُغْنِيهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ ۗ وَاللَّهُ

وَّاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٢﴾ (النور / ٣٢)

وان: ئیوه‌ هاوسەر گیری بکه‌ن، ژن بده‌ن به‌
پیاوانی بی ژن و ئافره‌تانی بیوه‌ژن بده‌ن به‌ شوو
ئه‌ گه‌ر هه‌ژاریش بن، ئه‌وه‌ خوا له‌ فه‌زل و
به‌خششی خو‌ی به‌هره‌وه‌ر و ده‌وله‌مه‌ندیان

ده کات خوی گه ورهش هه میسه فراونگیرو
زانایه.

هه روه ها پیغه مبه ری خوشه ویست (ﷺ) له
باره ی هاوسه رگیری لاهه کان ناگدار ده کاته وه و
دهه فرموویت: (يَا مَعْشَرَ الشَّبَابِ مَنْ اسْتَطَاعَ مِنْكُمْ
الْبَاءَةَ فَلْيَتَزَوَّجْ فَإِنَّهُ أَغْضُ لِلْبَصَرِ وَأَحْصَنُ لِلْفَرْجِ
وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَعَلَيْهِ بِالصَّوْمِ فَإِنَّهُ لَهُ وَجَاءٌ)^۱
وانه: ئه ی کومه لی لاوان هه رکه سیکتان
توانای هاوسه رگیری هه یه با ئه نجامی بدات
چونکه چاهه کانتان ده پاریزریت له تاوان و
داوینیشان پاک راده گریت، هه رکه سیکیش
نه یتوانی با رۆژوو بگریت چونکه رۆژوو قه لغانه.
هاوسه ریتی له ئیسلامدا پیویستییه کی
بنه رته تی فیترییه، یاسایه کی زۆر بایه خ پیدراوه،

^۱ - رواه البخاری ومسلم.

چونکه ئیسلام زۆر چاک ده زانیست که
هاوسه رگیری کاریکی وه هایه نابیت دهستی
لیهه لبریت، به ستراره به میژووی دوور و
دریژی بوونه وه ره وه، بوونه وه ره له سه ره ئه م بناغه یه
پیکهاتوو، هه ره ک خوی گه ره ده فره موویت:

﴿سُبْحَنَ الَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا مِمَّا

تَنْبِتُ الْأَرْضُ وَمِنْ أَنْفُسِهِمْ وَمِمَّا لَا يَعْلَمُونَ

﴿یس/ ۳۶﴾

وانه، پاکی و بیگه ردی بوئه و زاته ی هه
هه موو به دیهینراوه کانی به جووت دروست
کردوو له وه ی له زه ویدا ده رویت، له خۆشیان،
له و شتانهش که نایزانن.

هاندانى لاوان بۆ ز نهتنان و شوو کردن

خوای گه وره له قورئاندا باسی هاوسەر گیرى
کردوو و هانی ئەنجامدانی داوه، ههروهها
پيغه مبه ريش (ﷺ) له فه رمایشته جوانه کانی
باسی هاوسەر گیرى کردوو و هانیشى داوین بۆ
به ئەنجام گه یاندنی ئەم پرۆسه یه.

گه سه یريکی ژياننامه ی هه ريه ک له هاوه له
به ريزه کان و شوینکه وتووانى پيغه مبه ر (ﷺ)
بکه ین ده بینین که گرینگی ته واویان به
هاوسەر گیرى داوه، چۆن خوا و پيغه مبه رى
خوا (ﷺ) فه رمانى کردوه ئەواش جيبه جيان
کردوو.

خوای گه وره ده فره رموویت: ﴿وَأَنْكِحُوا

الْأَيْمَىٰ مِنْكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ

وَأِمَائِكُمْ ۚ إِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِنْ

فَضْلِهِ ۗ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٢﴾ (النور / ۳۲)

وانه، ئیوه هاوسه رگیری بکه، ژن بدهن به
پیاوانی بی ژن و ئافره تانی بیوه ژن بدهن به شوو
ئه گهر هه ژاریش بن، ئه وه خوا له فه زل و
به خششی خووی به هره وه و ده وله مه ندیان
ده کات خوای گه وره ش هه میشه فراونگیرو
زانایه.

ئه گهر ئیمه له م ئایه ته دا وردبینه وه و به جوانی
تییبگه ین ده بینین که خوای گه وره باسی ئه و
که سانه ی کردووه که وا هه ژارن، ئیمه هه رگیز

نابیت له هه ژاری بترسین و بلیسین
 هاوسه رگیری ناکهین، چونکه ئیمه خاوهنی
 خاویه کی دهوله مهند و به خشندهین، خاویه ک
 که له سه ر خووی فهرز کردوو ه یارمه تی ئه و که سه
 بدات که دهیه ویت هاوسه رگیری بکات به
 مه بهستی دوور بوون له گوناو و داوین پیسی.
 لهم باره یه وه ئیمامی عه لی (ع) ده فهرموویت:
 ژن بهیسن بو ئه وه ی دهوله مهن دی به ده ست
 بین.

عائیشه (ع) ده فهرموویت: (أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ
 نَهَى عَنِ التَّبَتُّلِ) ۲.

وائه: پیغه مبه ری خوا (ع) ژیان ی ره به نی و
 ژن نه هینان ی قه دهغه کردوو ه.

جا ئه و که سانه ی نایانه وی ژن بهینن یان
شووبکه ن و داوینیان له خراپه کاری پاریزن،
ئهوانه له راسته ری خوا لایانداوه.

خوای گه وره له باره ی فه زلی ژنهینان و
شووکردن، دانانی ژن و پیاو بهیه ک جهسته
له ژیریه ک پۆشاکدا ده فره موویت: ﴿هَنْ لِبَاسٌ

لَكُمْ وَأَنْتُمْ لِبَاسٌ لَّهُنَّ﴾ (البقرة / ۱۸۷).

وانه: خیزانه کانتان پۆشاکن بو ئیوه و ئیوهش
پۆشاکن بو ئهوان.

ژن و میرد داپۆشه ری یه کترن، له باره ی
جهسته ییدا که ده بنه پاریزه ری داوین و ئه ندامی
لهشیان له گونا ه و تاوان، ههروه ها داپۆشه ری
گیانی و دهروونین بو یه کتری، هیچ که سیکیش
وه ک ژن و میرد داپۆشه ری یه کترین، چونکه

ههروو و کیان دهبنه پاسهوانی پاراستنی سومعه و مال^۶ و سامان و نهفس و نهیانی یه کتری.

ئهو که سانهی ژن ناهین و توانای ژن هینانیشیان ههیه دیاره ئهوانه بیر له داوین پیسی ده که نهوه، داوین پیسیش مرووف له سه رپی ئیمان دوور ده خاتهوه، ئهو موسلمانیه که ژن ناهینی^۷ یان شوو ناکات، بیگومان له دینه که ی تی نه گه یشتوو و ناشاره زایه، باش بزانی^۸ ئهو جووره که سانه نقومی گونا و تاوان، بو ئاگادار کردنه وهشیان ئه م گووته یه ی (ئیبن مه سعود) ده خهینه روو که ده لی^۹ : "گه ر له ته مه نه م ده روژ بمینی^{۱۰} چه ز ده که م ژن بهینم بو ئه وه ی که مردم به بی^{۱۱} ژن نه چمه خزمه ت خوای بهرز و مهزن". ئه م گووته یه ی (ئیبن مه سعود) له وه وه سه رچاوه ی گرت کاتی که

پێغه مبه‌ر (ﷺ) فه‌رمووی: (خراپترین كه‌س
ئه‌وانه‌ن كه ژن ناهێنن و شووناكه‌ن).

جا لیڤه‌دا ئامۆژگاری گشت دایك و باوكیكی
خۆشه‌ویست ده‌كه‌م و ده‌لیم: گهر منداله‌كه‌ت
بالغ بوو، هه‌روه‌ها توانای هاوسه‌ر گرتنی هه‌بوو،
ئه‌وا ده‌باره‌ی هاوسه‌ر گیری قسه‌ی له‌ گه‌لدا
بكه‌، یارمه‌تی بده‌ و هانی بده‌، كه‌سیكی دیندار
و به‌ره‌وشتی بۆ ده‌ستنیشان بكه‌، جا منداله‌كه‌ت
كچ بی‌ت یان كور، ئا ئه‌مه‌ شیوازیكه‌ بۆ پاك
را گرتنی ژیان و پالنانی بۆ رێیه‌کی راست و
دروست.

جا كه‌ ده‌لیم توانای هاوسه‌ر گیری مه‌به‌ستم
ئه‌وه‌یه: ره‌نگه‌ ئه‌و كچه‌ یا ئه‌و كوره‌ كاتی ئه‌وه‌ی
نه‌هاتبی‌ت هاوسه‌ر پێكه‌وه‌بنی‌ت و په‌له‌ی
كردبی‌ت، یان توانای به‌ریوه‌ بردنی مال نه‌بی‌ت،

یان توانای جنسی نه بیټ، یان کهم نه قله و
ناتوانیټ به پټی پیویست هاوسه رکه ی رازی
بکات و منداله کانی به خټو بکات... یان... هتد.

ههلبژاردنی هاوسەر کی جاک

هاوسەر گیری چهند قوناغیکه یه کیک له
 ګرنگترین قوناغه کانی ئەم پرۆسه یه ههلبژاردنی
 هاوسه‌ره، بویه پیویسته لاوان و ګه‌نجانی
 خوښه‌ویستمان له کاتی دهست نیشان کردن و
 ههلبژاردنی هاوسه‌ردا جله و بدهنه ئەقل نه‌وه ک
 ههست و سوژ، به واتایه‌کی تر له کاتی
 ههلبژاردنی هاوسه‌ردا ئەقل خواهن بریار بیت
 نه‌وه ک ئاره‌زوو، (نه‌فس) چونکه زۆربه‌ی زۆری
 ئەو ګیرو گرتانه‌ی دینه پیش ژنهنیان و
 شوو کردن، به هو‌ی ههلبژاردنی هاوسه‌ری ژینه
 به‌بی لیکۆلینه‌وه و به‌دواداچوون و سو‌راغ کردن،
 چهند کور و کچی لاو هه‌بوون په‌له‌یان له
 ههلبژاردنی هاوسه‌ره که‌یان کردووه، که

به هوویه تووشی نه گبه تی و مال و یرانی و
به دبه ختی بوون.

ئیسلام هانی ئه وهی داوه و گرنگیشی پی
ده دات که ئه و که سهی هاوسەر هه لده برژی
ده بیّت خاوهن دین و ره وشت و داوین پاکی
بیّت، ههروه ها خاوهن ئیمانیکي پته و بی و
ملکه چی یاساکانی قورئان بی.

له ئیسلامدا مال و سامان، ناو و شوهره،
شه هاده، ره چه له ک و ده سه لاتداری، هیچ
نرخیکي بو دانانری، نموونه شمان له م باره یه و
پیغه مبه ره (ﷺ) کاتی که فاتیمه ی کچی به شوود
دای به ئیمامی عه لی (ﷺ)، که ئه و کات ئیمامی
عه لی ماره ییشی نه بوو بیدات به فاتیمه، له
سه حابه کانیش (عبدالرحمن) ی کوری عه و ف
خوشکی خو ی دا به بیلالی حه به شی.

دهقي فهرمووده‌ي پيغه مبه‌ر (ﷺ) هه‌يه
 ده‌رباره‌ي ره‌چاو نه‌کردني هيچ پله و پايه‌ک،
 ته‌ن‌ها دين و ره‌وشت نه‌بي، وه‌ک ده‌فه‌رمووي:
 (إِذَا جَاءَكُمْ مَنْ تَرْضَوْنَ دِينَهُ وَخُلُقَهُ فَرَّوْجُوهُ إِلَّا
 تَفْعَلُوا تَكُنْ فِتْنَةً فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ عَرِيضٌ).^۲

وانه: گهر يه کيک خوازيني کچه‌که‌تاني کرد
 ئيوه‌ش له‌ثايين و خو‌ره‌وشتي رازي بوون ئه‌وا
 بيده‌ني، گهر نه‌يده‌ني^۳ ئه‌وا فيتنه و خراپه‌کاري
 له‌سه‌ر زه‌وي بلاوده‌بيته‌وه.

هه‌روه‌ها ده‌فه‌رمووي: (تُنْكحُ الْمَرْأَةَ لِأَرْبَعٍ:
 لِمَالِهَا، وَلِحَسَبِهَا، وَلِدِينِهَا، وَلِجَمَالِهَا، فَاطْفَرُ بِذَاتِ
 الدِّينِ تَرَبَّتْ يَدَاكَ).^۴

وانه: ئافه‌ت له‌به‌ر چوار شت ماره‌ ده‌کريت و
 ده‌هي‌نري: له‌به‌ر مال^۵ و سامان، يان له‌به‌ر

^۲ - راوه‌ الترمذي

^۴ - (متفق عليه)

ره چه له ک و ناوداري، يان له بهر دين و رهوشتي
 ثافره ته که، يان له بهر جواني و شوخ و شهنګي
 ثافره ته که، نهو ثافره ته بخوازه که خاوهن دين و
 رهوشته، نه گهر وانه که یت دهستت به قور
 داده چي.

نهو کات ژيانيان لي^۶ تال^۷ و رهنګه کار بگاته ليک
 جيابونه وه، بويه پيوسته کچان و کورانمان
 ثامه ديبی ته و او يان هه بيټ له هه مو رويه که وه بو
 چوونه نيو ژياني هاوسه رځبري، تاکو ژيانکي
 هاوسه ري پر له کامه راني و ئاسوده يي پيک
 بهينيت.

مه به ست له وشه ي دين تيگه يشته له
 هه قيقه تي ئيسلام و په يره وکړدني کرده وه
 چاکه کان و ئاکاره جوان و به رزه کان به کرده وه،
 مه به ست نه وه يه نهو که سه ي هه لیده برژيري

پابه‌ند بی به ئایینی پیروزی ئیسلامه‌وه به
 شیوه‌یه‌کی گشتی له کردار و گوفتاردا و
 شایه‌تی بو بدریت له لایه‌ن کهسانی باوه‌ر
 پیکراوه‌وه، ئەو کاته شایه‌نی ئەوه ده‌بی‌ت پێی
 بوت‌ریت خاوه‌ن دین و خاوه‌ن خو‌ره‌وشتی به‌رز..
 به‌لام ئە‌گەر له ئاستی ئەو پابه‌ندبوون و
 په‌یره‌وکردن و تی‌گه‌یشتنه‌دا نه‌بی‌ت ئە‌وا بی‌گومان
 حوکمی لادان و پابه‌ندنه‌بوون و دوور له ئیسلام
 ده‌دریت به‌سه‌ریدا، هه‌رچه‌نده لای خه‌لک خو‌ی
 وا پیشان بدات که پابه‌نده به ئیسلامه‌وه و
 خاوه‌ن ته‌قوایه.

په‌غه‌مبه‌ر (ﷺ) دین و ره‌وشتی کردو‌ته
 مه‌رجی سه‌ره‌کی هاوسه‌رگیری، له‌به‌ر ئە‌وه‌ی
 دین گرن‌گترین مه‌رجه بو ئەو پیاوه‌ی پابه‌ندی
 فه‌رمانه‌کانی ئیسلام بی و شتی‌کیش که قه‌ده‌غه

کرایبی خۆی لی دوور ده‌خاته‌وه، ئەوا ئەو پیاوه
 هه‌لسوکه‌وت و مامه‌له و ره‌فتاری به‌رامبه‌ر
 خه‌زانه‌که‌ی چاک و باش ده‌بی‌ت و ره‌یزی ده‌گری
 و خۆشیده‌وی و ده‌بی‌ته پاریزگاری خه‌زانه‌که‌ی
 له هه‌موو بواره‌کاندا.

ئافره‌تیکیش خاوه‌ن دین و ره‌وشت بی ئەوا
 ئاره‌زووی نه‌فس کاری تی ناکات و چه‌واشه‌ی
 ناکات و خۆیشی به‌رامبه‌ر به‌نه‌فس سوک دانانی
 و کاروباری ناوما‌ل فه‌رامۆش ناکات و له
 په‌روه‌رده‌کردنی مندا‌له‌کانیدا و له مافه‌کانی
 می‌رده‌که‌ی بی ئا‌گا نابی.

با ئەوه‌ش بزانی کاتیک که پیغه‌مبه‌ر (ﷺ)
 ده‌فه‌رمووی: ژن بو جوانی ماره‌ ده‌کری، لی‌ره‌دا
 مه‌به‌ست ئەوه‌ نیه که هیچ ره‌چاوی جوانی
 نه‌کری، به‌لکو مه‌به‌ست ئەوه‌یه که نابی ته‌نها

جوانی بکریته مهرج، نه گینا جوانیش ئیعتباری
خوی ههیه.

خوای گه وره ده فره موویت: ﴿الْحَيَّثُ
لِلْحَيَّثِينَ وَالْحَيَّثُونَ لِلْحَيَّثِ وَالطَّيَّبُ
لِلطَّيِّبِينَ وَالطَّيَّبُونَ لِلطَّيِّبِ﴾ (النور/ ۲۶)

واه: ژنانی ناپاک بو پیاوانی ناپاک و پیاوانی
ناپوخت بو ژنانی ناپوخت، ئافره تانی پاکیش بو
پیاوانی پاک، پیاوانی پاکیش بو ئافره تانی پاک.
ئیمام نه حمه دی کوری هه نه ل ده لی: نابی
پیاوی موسلمان و داوین پاک ئافره تی داوین
پیس ماره بکات، چونکه ماره ییه که ی دروست
نیه تا نه و کاته ی ئافره ته که ته و به ده کات، گهر
ته و به ی کرد نه و نه و کاته ماره یی ئافره ته که
دروسته.

ههروهها نابیی و دروست نیه ئافره تیکی
 موسلمان و داوین پاک و بهره وشت بدریته
 پیاویکی خراپه کار و فاسق.
 جیگهی داخ و دلگرانییه که ئهم پێوانه یه
 له لای زۆربه ی خیزاناندا هیچ نرخ و بایه خی نیه،
 گهر پێیان بلیی: ئهو که سه ی هاتوو به
 داخوازی کچه که تان نوێژ ناکات، یان عاره ق و
 شتی سه رخۆشکه ر ده خوات، یان بیروباوه ری
 ئهم کوره پیس و خراپه له گهل ئیسلامدا
 ناگونجی، ئهوا به شتیکی بچووکی داده نیی و
 گوئی پی نادهن، به لام که پیت گووتن: ئهم
 کوره حاله تی ماددی باش نیه یان مام ناوه نده،
 ئهوا یه کسه ر هاواریان لی هه لده ستی و نه ری
 ده که ن، هه رچه نده کوره موسلمان و باش و
 ریک و پیک و خاوه ن ره وشتیکی باش بیت،

به لام مال^۶ ویرانی و به دبه ختی و ژیان تالی بو^۷
 ئه و کچه ی که شوو به و جوړه پیاوه ده کات که
 ئه م سیفه ته جوانانه ی ئیسلامی تیدانیه،
 له هه مان کاتدا ژیانی کچه که ده که ویتته مه ترسی
 و کاره سات و ئازاوه و خراپه کاریه وه ئه ویش به
 هو ی په یوه سستی به و پیاوه داوین پیس و
 به دره وشته.

جا ئه گهر ئافره ته که دیندار بی^۸ یان به هو ی
 ئه نجامدانی شته حه رامه کانه وه دینه که ی له
 ده ست ده دات، یان ژیانیک ی کوله مه رگی
 ناخو ش به سه ر ده بات.

چ به لا^۹ و فیتنه یه ک له وه گه وره تره بو سه ر
 ئایین و په روه رده و ره وشت که ئافره تی
 موسولمان بکه ویتته ژیر چنگی پیاو یکی گومرا و
 به دره وشت، که به زوری ناچاری بکات به ره لا بی^{۱۰}

و تیکه لاوی پیاوانی نامه حرم بی، ناچار بکری
 مهی و عارهق و مادده سهرخوشکه ره کان
 بخواته وه، ناچار بکری ره شبه له ک بکا، ههروه ها
 میزدیک به رامبه ر به ئافره تیکی ئیماندار که هیچ
 ریزیک دانه نی بو پاراستنی شه ره ف و که رامه تی
 و به بی نرخ ته ماشای بکات!!!

ده گیر نه وه کچیک شووی به کورپکی مهی
 خور کرد، کاتییک کوره که ئه م کچه ی گواسته وه
 بو به سه ربردنی مانگی ههنگوینی چوون بو
 لوبنان و له یه کییک له ئوتیل له کانی ئه و ولاته
 دابه زین، کوره که زوری له کچه که کرد تا مهی
 بخواته وه، کچه که ش مهی خوارده وه و
 ههردووکیان سهرخوش بوون، جا پیش ئه وهی
 کوره که بچیته لای کچه که به نیازی جووتبوون،
 به هه ر مه به ستیک بیت کچه که له ژووره که ی

خويان چووه دهره وه، که گه رايه وه ويستی بچي
 بو ژووره کهي خويان به لام له بهر نه وه
 سه رخوش بوو چووه ژووريکي تر که پياويکي به
 تهنه اي تيدا بوو، جا پياوه که په لاماريدا و داوين
 پيسي له گه لدا کرد، تا به ياني ئافره ته تازه
 بوو که که له لاي مايه وه، ميرده که شي له بهر
 سه رخوشي خه وي ليکه وتبوو ئاگاي له ژنه کهي
 نه مابوو.

نهمه يه سه رنه نجامي نه و خيزانانه ي که کچ
 به شوو ده دهن نازانن کوره کييه؟ له کوي هاتووه؟
 تهنه له بهر مال و سامان کچه کهي پيشکه ش
 ده کات !!!

پيوسته نه وه بزاني ن افره تيش مافي
 هه لبراردني هه يه، مافي بريارداني هه يه، مافي
 نه وه ي هه يه که هاوسه ري ژيان و ژيني به دلي

خووی دهستنیشان بکات، پیغه مبه‌ر (ﷺ) ده‌فرمووی: (لا تُنْکِحِ الْأَیْمَ حَتَّى تُسْتَأْمَرَ وَلَا تُنْکِحِ الْبَکْرُ حَتَّى تُسْتَأْذَنَ، قالوا: یا رسول الله کیف إِذْنُهَا؟ قال: أَنْ تَسْکُتَ)°.

وائه: ئەو ئافره‌ته‌ی که بیوه‌ژنه‌ ماره‌یی نابردری^۲ تا خووی بریار نه‌دات، کچیش ماره‌یی دروست نییه و ماره‌یی نابردری^۲ تا ئیزن و ره‌ئی لی^۲ وهرنه‌گیری^۲، گووتیان: ئە‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا ئیزنی چوون لی^۲ وهرده‌گیری^۲؟ پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) فهرمووی: بی^۲ ده‌نگیه‌که‌ی نیشانه‌ی رازی بوونیه‌تی.

به چاکمان زانی لی‌ره‌دا چهند ئاموژ گارییه‌ک بخه‌ینه روو بو لاوان بو هه‌لبێژاردنی هاوسه‌ریکی چاک و باش و به‌ره‌وشت، هاوسه‌ریکی له‌ خوا

° - (متفق علیه)

ترس و پارێزکار، هاوسەرێک که خوشه‌ویستی
خوا بیٔ:

۱- وه‌کو ئاماژه‌مان پێدا دین و ره‌وشت با
مه‌رجی سه‌ره‌کی هاوسەر گیری بیٔ.

۲- کچی دایکیکی چاک و بروادار بخوازه
چونکه بی گومان دایکی چاک هه‌رده‌م ده‌بیته
مایه‌ی چاکبوونی کچه‌که‌ی، هه‌روه‌ها له
خیزانیکی خاوه‌ن رێز و خانه‌دان بی و
بنه‌ماله‌یه‌کی به‌ شه‌ره‌ف و ناسراو بن به‌ چاکی
ره‌وشتیان.

۳- هاوسەر گیری ژن و پیاو هاوبه‌شییه‌کی
ژیانی و گوزه‌رانییه، بۆیه که‌سیک هه‌لبژێره که
له‌ گه‌ل س‌روشت (طبیعة) و خو‌ره‌وشت‌دا ب‌گونجی،
واته که‌سیک هه‌لبژێره که هاوکوفی خؤ بیٔ.

يٰۤاَيُّهَا مَبَرُّ (ﷺ) فەر موویە تی: (تَخَيَّرُوا لِنُطْفِكُمْ
وَإِنْ كُحُوا الْأَكْفَاءُ) ^۱.

وانە: ئافرە تانی گونجاو بوۆ نوتفە کانتان
هەلبژێرن، وه با هاوکوفی خوۆتان بن.

۴- یه کیکی تر له ئاراسته کردنه پر له
حیکمه ته کانی ئیسلام بوۆ هەلبژاردنی هاوسەر
ئەو یه فه زلی ئافره تی بیگانه ی داوه به سه
ئافره تانی خزم، بوۆ به ته نگه وه چوونی ره سه نی
مندال و ده سه ته به رکردنی ساغ و سه لامه تی و
پاراستنی جه سه ته ی له نه خوۆشیه بووماوه و
درمه کان، ههروه ها فراوان بوونی په یوه ندی و
یه کتر ناسین له نیوان خانه واده کان و به هیزی
په یوه ندی کوومه لایه تیان.

^۱ - راوه ابن ماجه.

پيغه مبهەر (ﷺ) ده فەر مووی: له خزمه
نزيکه کانتان ژن مه خوازن، چونکه منداله کانتان
لاواز و نازيره ک ده بن.

زانستی بۆ ماوه زانی ده ريخستوو که خواستی
ئافره تی خزم ده بیته هووی لاواری و بی هیزی
مندال له رووی جهسته ییه وه، ههروه ها
زیره کیشی که متری تیدا ده رده که ویت.

۵- هاوسەر کچ بیت چاکتره نه ک بیوه ژن،
پيغه مبهەر (ﷺ) فەر مووی ته: کچان ماره بکه ن و
بیان که نه هاوسه ری خو تان، چونکه قسه و
گه مه یان خوشه و مندالی زوړیان ده بی و به
که م قه ناعه ت ده که ن و رازین به به شی خو یان.

ههروه ها پيغه مبهەر (ﷺ) ئاماژه ی کردوو
به وهی که کچان خوشه ویستیان زیاتره بۆ میرد

و زیاتر به پەرۆشه‌وه‌ن بۆ چاک راگرتنی خۆیان
و ئابروویان.

به‌راستی ئه‌ گهر بیټ و لاوان په‌یره‌وی ئه‌م
خاڵانه بکه‌ن له‌کات و ساتی هه‌لبژاردنی
هاوسه‌ردا، ئه‌وا بیگومان گیروگرفت ئیجگار که‌م
ده‌بیته‌وه، مال^۶ و یرانی و به‌دبه‌ختی گه‌لیک که‌م
ده‌بیته‌وه، له‌وه‌ش زیاتر مال^۶ و خیزان ده‌بنه
به‌هه‌شتیک خۆیان و منداڵه‌کانیان تیايدا
هیمنترین و به‌تامترین و خوشترین ژیان ده‌بنه
سه‌ر.

پیاو هه‌ساوه ، ئافره‌ت گه‌شاوه، منداڵ^۶
ئاسووده‌یه و به‌گوروتینه‌وه پێشوازی له‌ ژیان
ده‌کات، ئه‌و کات منداڵیکی به‌که‌لک و
سوودبه‌خش ده‌رده‌چیت هه‌م بۆ خیزان هه‌م بۆ
کۆمه‌لگه‌.

سووده گانی هاوسەر گبری

هاوسەر گبری یه کیکه له ناز و نيعمه ته کانی
خوا به سەر بهنده کانیه وه، ههروهها
هاوسەر گبری له ریبازی پیغه مبه رانه عَلَيْهِمُ السَّلَامُ
وه کو خوای گه وره دهفه رموویت: ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا
رُسُلًا مِّن قَبْلِكَ وَجَعَلْنَا لَهُمْ أَزْوَاجًا وَذُرِّيَّةً﴾

(الرعد/ ۳۸)

وانه: سویند به خوا بیگومان پیش تو
پیغه مبه رانی ترمان رهوانه کردوو و هاوسەر و
نه وه شمان پیداون.

هاوسەر گبری سوودی زوری ههیه بو تاک و
بو کومه لگه، ههروهها سوودی ماددی و
مه عنه وی ههیه، سه ره رای سوودی دونیایی

سوودی قیامه تیشی هه یه، لیڤه دا به پیی توانا
ئاماره بو سووده کانی هاوسەر گیرى ده که یین:

۱- پاراستنى کۆمه لگه له به دره وشتى، به
هاوسەر گیرى کۆمه لگه له به دره وشتى
ده پاریزریت تاکه کانی کۆمه لگه له فەسادى
کۆمه لایه تی سه لامهت ده بن، چونکه به
هاوسەر گیرى چه ز و ئاره زوو تیر ده کریت و
ئاگرى له ش و ده روون داده مرکیته وه.

ههروه ها کۆمه لگه له و ده رد و نه خو شیه
کوشندانه رزگار ده کات که له ریگه ی داوین
پیسیه وه بلاو ده بیته وه، بویه پیویسته له سه ر
حکومهت و کۆمه لگه یارمه تی لاوان بدهن و
ئاسانکاریان بو بکه ن بو ئه وه ی پرۆسه ی
هاوسەر گیرى به سه ر که وتوو یی ئه نجام بدهن.

۲- هاوسه رگیری به دهسته‌یانی با شترین
خیره و خوشی دونه‌ییه، پیغه‌مبه‌ر (ﷺ)
ده‌فرمووی: (الدُّنْيَا مَتَاعٌ، وَخَيْرُ مَتَاعِهَا الْمَرْأَةُ
الصَّالِحَةُ) ۷.

وائه: ژانی دونه‌ی رابواردن و خوشیه
چاکترین خوشی دونه‌یاش ئافره‌تیک‌ی (صالحه)یه
ژنیکی خاوه‌ن ئیمان و ته‌قوایه.

۳- (الزَّوْجُ نَصْفُ الدِّينِ) أو (الزَّوْجُ شَطْرُ
الْإِيمَانِ) هاوسه رگیری نیوه‌ی ئیمان‌ه،
پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) فرموویه‌تی: (ئه‌گه‌ر به‌نده‌ی
خوان ژن به‌ینی یان شوو بکات ئه‌وا نیوه‌ی
ئیمان و دینه‌که‌ی ته‌واو کردووه، با له خواش
بترسی و خو‌ی له گوناه و تاوان بیاریزی له
ته‌واو کردنی نیوه‌که‌ی تر).

٤- هاوسەر گيرى ھۆكارىكە بۆ بە دەستھينانى پالپشتى و رەزامەندى خىواي گەورە وەكو پيغەمبەر (ﷺ) دەفەر مووى: (سى كەس ھەن مافيان بەسەر خواو ھەيە كە پالپشتيان بكات و يارمەتيان بدات، يەكيك لەوانە ئەو كەسەي كە هاوسەر پيگەو ھەنى بە مەبەستى داوين پاكى).

٥- هاوسەر گيرى ئارامى و ھۆگرى گيان و دەروونە، بە ھۆى ژنھينان و شوو كوردنەو ھەيوەندى خۆشەويستى و سۆزبەخشى دەكەويته نيوان ژن و ميردەو ھۆگرى يەكتر دەبن، چونكە ھەريەكەيان ئارامى و بەختيارى خۆى لە ژير سايەى ئەوى تردا بەدى دەكات.

٦- بە ھۆى هاوسەر گيريەو ھۆزى دايكايەتى و باوكايەتى لە ناخى مروڤدا بە جۆشەو ھەرا دەچلەكييت، ھەست و نەست

به رامبه ر جگه ر گوشه كان وه كو خونچه
ده كرېته وه و بونی پهرش و بلاوده بېته وه.

هه موو كه سيكي ژير و عاقل^۶ ده زانی^۷ ته و سوزه
چون پال^۸ به دايك و باو كه وه ده نيټ كه
تيكوشن بو پيگه ياندن و ده ستگر تني
جگه ر گوشه كانيان به ره و ژيانكي پر له
كارامه يي، به ره و دواروژيكي پر شنگذار، به ره و
رهفتار و ئاكارى پاكي مروفانه.

ده بي^۹ ته وهش بزاني ته و سوزى دايكايه تي و
باو كايه تيه مروف فيرى چاكي و دلسوزى
له كار كردن و به ره مهيناندا ده كات، فيرى
هه ست به بهر پرسياريه تي ده كات.

۷- هاوسەر گېرى هو كار يكه بو زياد بووني
تا كه كانى كو مه لگه و شوين كه وتووانى

پېغه مېهر (ﷺ) وه كو ده فەر مووئیت: (تَزَوُّجُوا
الْوُلُودَ الْوُدُودَ فَإِنِّي مُكَاثِّرٌ بِكُمْ الْأُمَمَ).^۸

واته: هاوسەر گېرى پېك بهینن له گهل ئه و
ئافره تانه ی که به سوژن و مندالیان زور ده بییت
چونکه به و بونه یه وه شوین که و تووانم زور ده بن.

۸- هاوسەر گېرى زور پیک لـه ده ر گای
په رسته شه کان والا ده کات بو پیاوان و ئافره تان
که به ته نه ها له م پرۆژه یه دا ده ستیان ده که وئیت،
وه کو پیکه وه نانی ژیانیکى خوشبه ختانه و
دروست، هه روه ها ئامۆژ گارى کردنى یه کترو
ده سته به ر کردنى مافى یه کترو سوژ و به زه یی
له نیوانیاندا که ئه مانه هه مووی هوکارى نزیک
بوونه وه ن لـه خواى گه وره ته نانـه ت
جوتبوونیشیان پاداشتی له سه ر وه رده گرن و

^۸ - راوه النسانى وابو داود.

به خیر بۆیان ده نووسری، وه کو پیغه مبهری
 پی شه وَا (ﷺ) ده فره موویت: (چوونه لای
 خیزانتان پاداشتی له سه ره هاوه له به ریزه کانیش
 فره موویان: ئه ی پیغه مبهری خوا ئایا جوتبوون
 (جیماع) کردن له گه ل^۷ خیزانه کانمان پاداشتی
 له سه ره؟ پیغه مبه ریش (ﷺ) فره مووی: ئه ی
 ئه گهر هاتوو ئه و ئاره زوو ه ی خۆتان له شوینیکی
 قه ده غه کراو (حه رام) دا جیبه جی^۷ کرد ئایا تاوانی
 له سه ر نییه؟ به هه مان شیوه ئه گهر له شوینیکی
 حه لالدا دایبنیی پاداشتی له سه ره.

دهر ئه نجامه باشه کانی زوو هاوسه ریتله وه نان

۱- به دهسه ستهینانی گشت سووده کانی
هاوسه رگیری وه کو له پیشه وه ئامازه مان پیکرد.
۲- دهر بازوون له گیچه لی شه هوهت بازی و
ئاره زوو بازی که زوریک له لاوانی کو و کچ له
روژ گاری ئه مرودا به دهسته وه دهنالین،
ههروه ها هاوسه رگیری پاریزه ره مروف له
زوربه ی گونه و تاوانه کان ده پاریزی.

۳- زوو هاوسه ر پیکه وه نان لاوان ده پاریزی
له بوختان هه لبهستن پیان و له کهردار کردنیان
به تایبه تی کچان.

۴- بهر قه رار بوونی باری دهروونی و
جهسته یی چونکه هاوسه رگیری مۆلگه ی سۆز
و ئارامی و دلنه وایی و دلنیا ییه، لیکۆلینه وه

تازه كان ئاماژه بو کارىگه رى و سوودى
 هاوسەر گيرى ده كهن له سەر بهر قه رار بوونى
 بارى دهروونى و جهسته يى و كومه لايه تى له سەر
 خاوه نه كهى، وه كو يه كيک له نووسه ره
 نه وروپيه كان ده ليٽ: قه يره يى خاوه نه كهى
 تووشى بارى دهروونى و سيفه ت خراپى ده كات.

5- پهروه ده كردنيكى راست و دروستى
 مندالان له ساپه ي زوو هاوسەر پيکه وه نان،
 نه گهر هاتوو لاو زوو هاوسەر گيرى كرد نه وه
 بيگومان ته مه نى خو ي له گه ل^٦ ته مه نى
 منداله كانى زور جياواز نابيت به شيويه ك كه له
 كي شه ي منداله كانى تى^٦ ده گات و هه ست به
 ناره حه تيه كانى ده كات.

ههروه ها زوو هاوسەر گيرى كردن زوو مندال^٦
 بوونى لى^٦ ده كه ويته وه، زوو مندال^٦ بوونيش

زیره کی و لیّهاتووی له منداله که فه راهدم
ده کات چونکه چاکترین و لیّهاتووترین مندال^۶ له
رووی جهسته و رهوشته وه نه و مندالیه که
دایکی ته مهنی له نیوان بیست تا سی سالی دایه.

ئافره ت و ماره بی

پیویسته ئه وه بزانی^۱ مارهی^۲ مافی ئافره ته و
 هی خوویه تی و میرده که ی هیچ مافیکی به
 سه ره وه نیه، به هیچ جوړیک پیاو بو ی نییه زور
 له ژنه که ی بکات مارهییه که ی لی^۳ بسینی^۴ و لی^۵
 گل داته وه، یان له مارهییه که که ل و پهل و
 شتومه کی ناو مالی^۶ پی^۷ بکری^۸ و پی^۹ ئاماده
 بکات، چونکه ئیسلام له سه ر پیاوی داناوه و
 ئه رکی سه رشانیه تی که که ل و پهل و شتومه کی
 ناو مال^{۱۰} و پو شاکی خیزانه که ی دابین بکات و
 برژیویشی بدات، به لام^{۱۱} ئه گه ر ئافره ته که
 به گه ردن ئازایی و به نه فسیکی بی^{۱۲} گه رده وه
 مارهییه که ی بدات به میرده که ی ئه و میرده که ی
 بو ی هه یه وه ریگری^{۱۳} و بیخوات.

لهوباره يه وه پيغه مبه ر (ﷺ) فهرموويه تي: (اَيُّهَا
رجل تزوج امرأة على ما قل من المهر، أو كثر،
وليس في نفسه أن يؤدي إليها حقها خدعها، فمات
ولم يؤد إليها حقها، لقي الله يوم القيامة وهو
زان!)^٩.

وانه: هه ر پياويك ژن ماره بکات و جا
ماره ييه که ی زور بي يان که م، نه گهر له دل و
دروونيدا وابي که حه قی ماره يی ژنه که ی نه دات،
نه وا فيلی له ژنه که ی کردوو، کاتيکيش مردوو
حه قی ماره ييه که ی نه دابوو، له روژی قيامت به
زينا که ر به خوا ده گات.

به راستی نه مرو لي ره و له وی ده بينين و
ده بيستين که ماره يی زور بوته کو سپ و
له مپه ريکی تر له به رده م لاوان بو به نه نجام
که ياندنی پرؤسه ی هاوسه رگیری:

^٩ - راوه الطبرانی.

جا ئه و خیزانانه ی که داوای ماره یی زۆر ده کهن بۆ کچه کانیاں یان کچه که خو ی داوای ماره یی زۆر ده کات، ئه وانه جو ره خه لکیکن که هیچ جو ره حیسابیک بۆ ئه و واقعیه ناکه ن که تیایدا ده ژین، ئه وانه بیر له ئه نجامی کچه کانیاں یان خوشکه کانیاں ناکه نه وه، بیر له بهر ژه وهندی کو مه لگه و ره وشت پاکی کو مه لایه تی ناکه نه وه، به لایانه وه گرن گ نیه که کو مه لگه به ره و ره وشت بهرزی یان به ره و تیا چوون بروات، نه ته وه به ره و بهختیاری یان به دبه ختی بروات. ئه وانه جو ره خه لکیکن رزق و برقی دونیا و ژیا ن و ته ماعی سامان سه ر گهردانی کردوون و هه لی خه له تاندوون.

دیاره مرو ئی وه هاش هه یه که کی ماره یی زۆری پێبدات کچه که ی یان خوشکه که ی به و

کەسە دەدات، ھەروەک ئەو مارەییە مافی ئەو
بێت نەک ئافەرەتە کە! ھەروەک ئەو ئافەرەتە
پیتاک و شتومەکیکی ناو ھەراخانە بێت و
خرابیتە مەزادی ئاشکراو!

جا ئەو جوۆرە کەسانە موسلمانیشن بەلام
تاوانی ئیسلام لەویدا چییە؟!
ئایا ئەو کارە بەجێھێنانی فەرمانی خوا و
پێغەمبەرە؟ بێگومان نەخیر.

ئەو جوۆرە کەسانە لە گیانی بی گەردی
ئىسلام، لە شەریعەتە بێۆینە کەى، لە جەوھەرى
ئایین دوورن و دوور کەوتونەتەو، تەنیا بە ناو
موسلمانن.

ئىسلام ھەموو ئەو کار و کردەوانە ڕەت
دەکاتەو کە ئەنجام دەدریت، ئىسلام نەهاتوو
بار گرانی بخاتە سەر شانی خەلک بەلکو ئىسلام

ره حمه تیکه و خوا ناردوو یه تی که ببیته مایه ی
خوښی و به ختیار ی و ئاسووده یی و سه رفرازی
بو ئاده می زاد.

ماره یی له ئیسلامدا هیچ سنووریکی بو دیاری
نه کراوه، نه بو که مترینی ماره یی، نه بو
زۆرترینی ماره یی، هر شتیکیش کرین و
فرۆشتنی دروست بی، دروسته بکریته ماره یی،
جا که م بی یان زۆر، ههروه ها دروسته ژن ماره
بکری له سه ر سوودیکی زاندر او، وه ک بلی:
ماره ییت فیڕکردنی قورئانی پیرو ز بی یان
سوره تیک له قورئانی پیرو ز.

پیغه مبه ر ﷺ ده فه رمووی: (إِنْ مِنْ الْمَرْأَةِ
تَسِيرُ خُطْبَتَهَا، وَتَسِيرُ صَدَاقُهَا، وَتَسِيرُ رَحِمُهَا).^۱

^۱ - راوه احمد فی المسند. والنسائی (حدیث حسن)

وانه، له خپرو بهره که تی ئافرهت نه وه یه که
خوازبینیه که ی ئاسان بکړی و ماره ییه که ی
سووک و ئاسان بی و زور نه بی.

له سه رده می جینشین عومهری کوری
خه تابدالله ماره یی رووی له بهر زبونه وه نا،
نه وه ش یه کسه ر عومهری داچله کاند و وریا تر
بووه، بو ئه وه ی شته که ته شنه نه کات و
نه نجامی خراپ نه دات به ده سته وه، عومهری
کوری خه تابدالله وتاریکید و تیایدا فه رمووی:
"ئا گادار بن نه که ن ماره یی ئافره تان زور بکه ن!!،
چونکه گهر له دونیادا ماره یی زور جیگه ی ریز و
چاکی و ته قوای خوا بوایه ئه وای پیغه مبه رالله
له هه موومان شایسته تربوو بو زوردانی ماره یی."

وانه به کی گرنه بو ژبانی هاوسەر گبری

ئه گیرنه وه کوریک ژبانی هاوسه‌ری پیک هینا،
 باوکی به‌بۆنه‌ی پیک هینانی ژبانی هاوسه‌ری
 کوره‌که‌ی سهردانی مالی کوره‌که‌ی کردو کاتیکی
 دانیشت له‌لای کوره‌که‌یه‌وه داوای له کوره‌که‌ی
 کرد کرد که وه‌ره‌قه و قه‌له‌م و
 مساحه‌ییکی (سڕینه‌ره‌وه) بو‌ئاماده بکات، کوره‌که
 به‌سه‌رسورمانه‌وه وتی: باوکه بوچی؟ هه‌رچی
 شت هه‌یه دابینم کردووه بو‌ماله‌که‌م ته‌نھا
 قه‌له‌م و وه‌ره‌قه و مساحه نه‌بیت، باوکی وتی:
 ده‌ی باشه ئیستا برۆ ئه‌م سی شته بکهره و
 بگه‌ریوه، کوره‌که‌ی زۆر به‌سه‌رسورمانه‌وه رو‌یشت
 و قه‌له‌م و وه‌ره‌قه و مساحه‌ی هینا و لای باوکیه‌وه
 دانیشت، باوکی وتی: بنووسه، کوره‌که: چی

بنوسم باوکه؟، باوک: هەرچی ئەتەوێت بنووسه،
 ئەوهبوو کۆره که رستهیه کی نووسی، باوکی پێی
 وت: به مساحه که بیسرهوه... کۆره که سرپهوه،
 باوک: بنووسه، دیسان کۆره که نووسییهوه،
 بههه مان شیوه باوکه که وتی: بسرهوه، باوکه که
 دیسان وتی: بنووسه، کۆره که: توخوا باوکه
 مه بهستت چیه له مه دا، باوکه که وتی: بنووسه...
 کۆره که دیسان نووسییهوه، بو جارێکی تریش
 باوکه که وتی: بیسرهوه، جا بو چهند جارێک
 باوکه که ئەم کرداره ی به کۆره که ی دووباره
 کردهوه، دوا جار باوکه که دهسته کانی له سه ر
 شانی کۆره که ی داناو پێی وت: کۆری
 خوشه وستم ژانی هاوسەر گیری پێویستی به
 مساحه هیه، چونکه ئە گەر له ژانی
 هاوسەر گیری مساحه (سرپنه روه) له گه ل^۶

خوتدا هه لنه گريت بو سرينه وهی ئه و کردار و
 گوftarانهی که حهزی پیناکهیت له
 خیزانه که تدا هه بیټ به هه مان شیوه
 خیزانه که شت وه ک تو هه ندی کردار و گوftar
 هه یه حهزی پیناکات که له تودا هه بیټ ئه گهر
 هه ریه که تان ئه م کردار و گوftarانه تان نه سرنه وه
 له ژيانی هاوسه ریتاندا ئه وای بیگومان له ماوهی
 چه ند کاتیک و روژیکدا ژيانی هاوسه ریتان پر
 ده بیټ له په ره ی ره ش.

له کۆ ئابیدا...

خوای گه وره لیمانی قبول^۷ بکات و بیکات به
تویشووی قیامه تمان، وه هیوادارم توانیبیتم
سوودیکتان پی^۷ بگه یینم.

دوا و تهه ئهه فه رمووده یه ی پیغه مبه ره (ﷺ) که
ده فه رموویت: (لَمْ يَرِ لِلْمُتَحَابِّينِ مِثْلَ النِّكَاحِ) ^{۱۱}.

وانه: شتیکی چاکتر له ماره برین بو
خوشه ویستان نابینم.

وآخر دعونا أن الحمد لله رب العالمين

سوپاس و پېژانېن...

سوپاس بڼه پوره د گارم که یارمه تی دام بڼه
بلاو کړنه وهی ئه م نامیلکه خنجلانه یه، هه روه ها
سوپاس بڼه هه موو ئه و به ریزانه ی هاو کارم بوون
له به چاپ گه یان دنی ئه م نامیلکه یه.. سوپاسی
تایبته بڼه ماموستای به ریز ماموستا (حه سته نی
شه قلاوه) که ئه رکی پید اچوونه وهی نامیلکه که ی
گرته ئه ستو، سوپاس بڼه به ریزان (مصعب
جمیل) و (سه رکه وت عزیز) که هاو کارییان کردم
له ریکه ستنی کاری ئه م نامیلکه یه، خوا ی
گه وره نموونه یان زور بکات و بهر پاداشتی
به خیری خودای میهره بان بکه ون .

سویاس و یتر انبن...

* ته فسیری ناسان (بورهان موحه مهده نه مین).

* ژن و میردی نیسلامی به خته وهر (نهوا محه مهده

سه عید).

* به رهو به ختیاریی نافرهت (جه مال جه بیبوللا).

* هاوسه رگبری (پشتیوان موحه مهده).

* متن فتح القریب (عبدالله عبدالعزیز ههرته لی).

* په روه ردهی مندا لان نه نیسلامدا (ناصر نیبراهیم

سازانی).

لا	سەرە باس	لا
٤	پیشکەشە :	١
٥	پیشەکی	٢
٩	تینگە یشتن ئە مانای هاوسەرگیری	٣
١٠	هاندانی لاوان بۆ ژنەیان و شووکردن	٤
٢٢	هە ئیژاردنی هاوسەری چاک	٥
٢٨	سوودەکانی هاوسەرگیری	٦
٤٥	دەرئە نجامە باشەکانی زوو هاوسەرپێکەوهنان	٧
٤٨	نافرەت و ماریی	٨
٥٤	وانە یەکی گەرنگ بۆ ژیا نی هاوسەرگیری	٩
٥٧	ئە کۆتاییدا...	١٠
٥٨	سوپاس و پێزانین...	١١
٥٩	سوپاس و پێزانین...	١٢

بۇ نەۋەي ھەم موۋلاۋىكى مۇسلىمان تىببىگات
و بزانىت كە ھاوسەرگىرى چىيە؟

نامانج ئە بەنە نجام گە ياندنى
ھاوسەرگىرى چىيە؟

كى ھە ئدە بىزىرىن ۋەكو ھاوسەرى ژىن و
ژىا نمان؟.

نەۋەي ئەو نامىلكە يە ناماژى بۇ كراۋە
سەرەتايە كە بۇ چوونە ناو ژىانى
ھاوسەرگىرى، تاكو ھانى كوران و
كچا نمان بىدرىت بۇ نەۋەي
بەسەر كە ۋتوۋىيى بچنە ناو پروسە كە و
بەسەر كە ۋتوۋىيى ئە نجامى بىدن
انشا ئللە.

بىلەن كۆرۈشۈش كىتابىغا
مەمى قاراڭىز كۆزى
بۇ ھەۋەشەن و چاپكردن و بىلەن كۆرۈشۈش

۰۶۶ ۲۲۳۳۸۶۸
مەمى قاراڭىز
مەمى قاراڭىز - كوردستان

mom
مەمى قاراڭىز - مەمى قاراڭىز
07504671994
07501181919